

Phỏng vấn GS Tạ Văn Tài

Phỏng vấn GS Tạ Văn Tài về đề tài “Bầu cử Tổng thống Mỹ 2020” và “Phân hóa trong xã hội Mỹ”

Người phỏng vấn: Ký giả Hoàng Bách (Việt Radio, Huston, Texas, Hoa Kỳ), 10-6-2020

1/ Ngày 5/6/2020, ông Joe Biden chính thức được Đảng Dân Chủ đề cử là ứng viên chạy đua vào tòa Bạch Ốc với ông Trump. Xin GS nhận định về ưu và khuyết điểm của ông ta.

Ông Joe Biden nói không hùng hân, mạnh mẽ, có lý và không có vẻ sẵn sàng thay đổi kiểu cách mạng, như ông ứng cử viên Dân Chủ kia, có lúc gần như thính Biden, là Nghị sĩ Bernie Sanders (vì thính bị ông Trump nhạo báng đặt cho biệt danh là Sleepy Joe – anh chàng Joe buồn ngủ). Nhưng sau khi ông Biden thính tại South Carolina nơi có nhiều ủng hộ của người da đen, và nhất là sau thính lớn trong ngày bầu tuyển ứng viên trong nhiều tiểu bang, tức ngày Super Tuesday, March 3, thì các quan sát viên, kể cả nhà báo có tiếng thuộc Đảng Cộng Hoà như Nicholas Kristof, đã kết luận là khuynh hướng thực tiễn trong chương trình của Biden được cử tri tin tưởng là ông có thể trúng cử chức Tổng thống và kéo theo việc trúng cử của thêm nhiều ứng cử viên Dân chủ vào Quốc hội để có đa số dân chủ không những trong Hạ viện (đã có đa số đó rồi) mà còn Thượng viện nữa.

Trong cuộc bầu cử thực thụ (general elections) chức Tổng thống vào tháng 11, 2020, ứng cử viên muôn hơn phiêu đời phương thì phải được lòng đại đa số không những trong Đảng của mình, mà còn cả trong các tầng lớp cử tri độc lập không là Dân chủ hay Cộng hoà, họ khá đồng đều và là khối cử tri lay chuyển được kết quả bầu cử (swing votes). Quá thiên tả phái như ứng cử viên dân chủ McGovern năm 1972 hay quá thiên bảo thủ Cộng Hoà như Barry Goldwater năm 1964 thì dễ thất bại. Năm 2018, Đảng

Dân Ch^h đã tạo được đa s^h trong Hạ Viện là nhờ sự tr^ung c^h c^ha một s^h ứng viên ôn hoà có lập trường tranh c^h thực ti^hn. Ông Trump ngăn ông Biden, mặc dù nói là Sleepy Joe, vì đòi đi^u tra gia đình Biden mà không đòi đi^u tra ông “socialist/ xã hội ch^h nghĩa” Sanders xem có dính dáng gì tới chuyện Đại học Burlington không.

Trong những tháng vừa qua và s^hp tới khi phong trào bệnh vực c^h tri da đen n^h bùng lên, có tham dự c^ha nhi^hu c^h tri da tr^hng và s^hc dân khác như người g^hc M^h, có công tâm, ông Trump dọa đem quân đội, ch^h có vai trò qu^hc phòng ^h ngoài lãnh th^h Mỹ, đ^h đàn áp dân bi^hu tình, như một nhà độc tài lợi dụng ch^h đứng trên cao quy^hn lực mà ch^hng lại giai t^hng trung lưu và nghèo, họ đang hành x^h quy^hn tự do ngôn luận do Hi^hn Pháp b^ho vệ trong First Amendment. R^hi ông ph^hi bề b^hng rút lui, b^h ch^h trương “kh^hng ch^h” đó (ng dùng chữ “dominate”) sau khi các đám bi^hu tình tr^h nên ôn hoà, không còn có c^hnh đập phá c^ha tiệm mà hôi cu^h, và nhi^hu nhân vật Cộng Hoà và tướng lãnh ph^hn đ^hi, ch^h là vi phạm Hi^hn Pháp.

Di^hn ti^hn đó là một sự th^hng lợi c^ha Biden, v^hn xu^ht thân từ một gia đình thuộc giai c^hp lao động. Trong hơn ba năm, các báo đài đã dùng phương pháp đ^hm (fact-checking) hơn 20.000 l^hn ông Trump nói sai sự thật, r^hi họ trách ông ph^hn ứng chậm trước sự lây lan c^ha vi khu^hn COVID-19 (mãi đ^hn ngày 16 March 2020 mới hành động) dù đã được chuyên viên báo động sớm, và đ^hn khi họp báo hàng ngày tại White House với ban ch^h huy, Task Force, thì lại phát ngôn b^ha v^h thu^hc ký ninh có kh^h năng kh^h virus, dù không có cơ quan y t^h nào xác nhận, lại còn gi^hu di^hm mình chậm tr^h trong m^hy tháng việc ban hành các biện pháp phòng bệnh, bằng cách gi^hu đi không công b^h tờ trình 17 trang c^ha các chuyên gia trong cơ quan Center of Disease Control. Cho nên đ^hn khi ông Trump phát ngôn v^h mu^hn dùng quy^hn T^hng tư lệnh quân đội đ^h trị các đám bi^hu tình, v^hn thuộc quy^hn giữ an ninh trật tự c^ha các Th^hng đ^hc ti^hu bang, theo th^h ch^h Liên bang quy định trong Hi^hn Pháp, thì đ^h các thành ph^hn dân Mỹ, k^h c^h dân th^ht nghiệp vùng Trung Tây Mỹ trước đây ^hng hộ

Trump, càng chán ngán, và hơn nữa ta thấy lại còn nhao nhao nài lên bao lời phàn đỗi của một số nhân vật quan trọng, kể cả thuộc Đảng Cộng Hòa, khiến cho số dân chúng ủng hộ ông Trump, so với ông Biden, giảm đi nhiều. Các tướng trong Ủy ban Liên quân (Joint Chief) tách khỏi quan điểm ông Trump, nói không thể dùng quân đội, vẫn là lực lượng hòa nhập rất tốt mọi sắc dân trong xã hội nước Mỹ, vào việc chống bất cứ công dân Mỹ nào, thuộc sắc dân nào. Cựu Bộ trưởng Quốc phòng Mattis dám quở trách Tổng tư lệnh Trump là không nói những lời đoàn kết quốc gia mà trong hơn ba năm cầm quyền thiêu hủy khả năng lãnh đạo, và là mối nguy và mối mai cho Hiệp Pháp, ông có thể dùng quân đội đàn áp dân, cho nên ông Mattis nói là “Dân chúng tôi có thể đoàn kết mà không cần ông Trump”. Cựu tướng Colin Powell, cựu Bộ trưởng Ngoại giao của Tổng thống Cộng Hòa Bush, nói là ông sẽ bầu cho ông Biden. Nghị sĩ Cộng Hòa Mit Romney cũng biếu tình nói không ủng hộ Trump.

Số gia David Brinkley, chuyên khảo các đời Tổng thống, nói là Trump nói những lời chưa ai nói. Theo nhà bình luận các vấn đề quốc tế Kimberley Dozier, các lãnh đạo các quốc gia trên thế giới bị sốc khi nghe Trump nói như trên. Hệ quả và dư luận công tri, theo thăm dò trong tháng 6, 2020, tỷ lệ ủng hộ Trump chỉ là 40%, thua gần 10% so với tỷ lệ 49% ủng hộ Biden. Hồi riêng về Trump, tỷ lệ công tri khen ngợi Trump là 38%, còn 57% phê phán Trump; hồi riêng về Biden, tỷ lệ công tri khen ngợi là 69%. Báo Politico nói phía Trump đang tìm cách phá tan trào lưu đang lên của Biden bằng cách “dúi” ông ta vào một vị trí lập trường ngõ cụt nào đó, nhưng chắc không làm nên, vì ông Biden là cáo già, khéo mồm dõng, lại có các chính khách gạo cội trong Đảng Dân Chủ, như ông bà Clinton, ông bà Obama, giúp đỡ ông.

2/ Do những biến cố bất ngờ như Covid-19, biếu tình chống kỳ thị đã làm lu mờ mua bầu cử của Mỹ năm nay. Theo GS, chọn để tranh luận trong mùa bầu cử là gì: Kinh tế hay Trung Cộng?

Chọn để tranh luận trong bầu cử thì sẽ khó tiên liệu, vì sẽ còn tùy các biến cố thay đổi và sự thay đổi hay leo lái bất chợt để lẩn tránh của ông Trump, trơn tuột từ quan điểm này sang

quan điểm khác, như con lươn, con chạch.

Thí dụ: Trước đây vài năm hay vài tháng, Trump khuyến cáo nên nói chuyện với bọn White Supremacists, để có thể hiệp (“make a deal”) y như là sẵn sàng “đi với qu”, nhưng nay ông lại muốn tự xưng mình giống Nixon khi xưa, 1968, là “candidate of law and order” (ứng cử viên của luật pháp và ổn định). Nhưng vì không có các ứng cử viên cùng đứng trên cùng sân khấu mà tranh luận, vừa ném banh vừa đỡ banh (tung luận chứng vào địch thủ và chống đỡ luận chứng địch ném tới mình), như trong bộ óc sơ bộ trước đây, cho nên tranh luận giữa Trump và Biden có thể qua hình thức online của Internet, do đó có thể dịu hơn, ít các chuyện bất ngờ có kịch tính, nhất là tôi nghĩ Biden sẽ ít có cơ hội làm rơi trí, hạ nhục Trump về sự thiêu kiện thức đào sâu, vì trong cái buồng chỉ có mình ông Trump có camera chiếu vào mặt ông, thì phía đằng sau camera, có thể có các chuyên viên cầm các tờ giấy hay chiếu lên tường các câu trả lời để “nhắc tuông” ông Trump (tuy phải nhận là ông ta khá thông minh, biến báo nhanh) – thế là giảm cơ hội cho Biden làm lộ rõ kiện thức nông cạn của Trump, vì không chịu đọc các tờ trình của các chuyên viên mà chỉ phát ra mấy cái tweets mà bàn sơ sài.

Trước COVID-19, ta có thể nghĩ các đề tranh luận có thể là health care/ repeal ObamaCare, sửa luật thuế cho bớt ưu đãi giới giàu, thi hành gắt hơn hay sửa lại chính sách di dân nhập cư và xây tường thành biên giới, nhưng nay, chắc kinh tế hậu COVID-19 quá khó khăn cho các tầng lớp trung lưu và nghèo, vậy lại đã có các chi phiếu trợ giúp với sự bội chi ngân sách cực lớn cho các tầng lớp do cả hai Đảng cùng chống trưng, cho nên không có các tranh luận về giảm thuế, deficit financing (bội chi). Mà có lẽ chỉ bàn xem có nên có đợt trợ giúp 3 hay không, mà chắc cả hai phía đồng ý, dù Trump có ra lệnh cho Ngân kh US Treasury ghi chữ ký của ông vào chi phiếu trợ cấp, thế lợi cho túi tiền mình (tuy chi phiếu chi tiền cho dân lấy từ Ngân kh Mỹ thì chỉ cần chữ ký Giám đốc Ngân kh). Có lẽ Trump cũng không dám động đến việc hủy bỏ ObamaCare là điểm tựa của

người dân Mỹ trung bình, trong lúc dân đang khỏ vì môt việc, không lương, không tiển mua bôo hiêm. Ông Biden có thê tở cáo ông Trump là kiện hợy bô ObamaCare không phôi là theo đũi một chính sách mà là một đôn phá hợy Obama với ác ý, nhưng hại cho dân Mỹ. Trong những tháng COVID-19, làn sóng đi cư vào Mỹ không còn, do đó chính sách hạn chê di dân, kô cê bằng bức tường biên giới tởn kém, chêc cũng không còn là đê tài tranh luận sôi nôi giữa Trump và Biden nữa.

Nhưng vì việc dân da màu đã lâu bị ngược đũi với bạo động và kỳ thị bô t bình đởng, kô cê các biện pháp làm khó việc họ đi bôu (đặt rởt ít phòng bôu phiêu gởn nơi họ cư ngụ), thì vờn đê tranh luận tới là có nên cho bôu bằng thư cho tởt cê những ai không muờn hay không thê đởn phòng phiêu, mà xin cêp phiêu bôu qua bưu điện, trong hoàn cởnh COVID-19 phôi cách ly, mà người da màu thường chê có phương tiện chuyên chê công cộng đê đởn phòng phiêu.

Vô mặt ngăn chặn hay trừng phạt Tàu vô việc giôu kín sự lây lan ban đũi cêa COVID-19 và sự ăn cêp tài sỏn trí tuệ (intellectual property), bằng các chê tài, hay sự mặc cê ép Tàu mua thêm hàng hoá Mỹ đê giôm khiôm hụt cán cân thương mại và chi phó (balance of trade and payments), thì thiởt nghĩ lập trường Đởng Cộng hoà và Dân chê giôm nhau. Có lẽ sẽ không có tranh luận nhiôu vô điôm này trừ khi phe Dân chê muờn ông Biden bêu xỏu ông Trump vô sự lôm lỏn quá khứ là cứ khen ông Tập Cận Bình là “best friend” và cách ông Tập đũi phó với đại nạn COVID-19 là có tài lãnh đạo “mạnh mẽ, sỏc sỏo” và tập trung đưa đởn “một chiỏn dịch rỏt thành công”, rôi sau đó ông Trump mới thợy Tàu giôu diôm, và trừng phạt các bác sĩ Tàu có lương tâm, dợy lên tiởng báo động, và Trump đũi giọng gọi là China Virus hay Wuhan Virus. Đợy là chưa kô Tàu làm hại quyờn lợi cêa Mỹ trong thương mại quỏc tở và tự do lưu thông và an ninh hàng hợi tại Tây Thái Bình Dương.

3/ Gởn đây vì COVID-19, một sỏ tiỏu bang đê nghị bôu cê năm nay bằng thư. Ông Trump chêng đũi vờn đê này, lợy lý do bôu bằng thư thì gian lận. Vậy ai có quyờn quyỏt định, Thỏng đêc

hay liên bang?

Xin coi lại những câu hỏi đã phát biểu trên về lý do chính cho bầu bằng thư là tạo cho dân thiểu số đa màu nhiều cơ hội bầu, chứ bất họ vượt nhiều khó khăn tới thùng phiếu thì có khi họ không đi, tức là bầu bằng thư là bảo đảm cho sự bình đẳng chính trị, theo nguyên tắc mỗi người một phiếu (one man, one vote). Trong quá khứ, đã có rất nhiều trường hợp bầu bằng thư, như cho quân đội hay công dân cư ngụ ở hải ngoại, v.v. bầu bằng thư mà có xảy ra chuyện gian lận đâu? Việc ông Trump nói ngoa là bầu bằng văn thư sẽ có gian lận thì cũng như việc ông nói bừa không trưng bằng chứng là năm 2016, bà Clinton hơn ông hơn hai triệu phiếu popular votes là có nhiều phiếu gian lận, mà không có ai để ý đó với ông.

Tổ chức bầu cử Tổng thống, về mặt vật chất, như xếp đặt các phòng phiếu ở đâu, in phiếu bầu ra sao, kiểm phiếu thế nào, là việc thuộc thẩm quyền của mỗi tiểu bang, do sự quản lý của Secretary of the State. Chắc mọi người còn nhớ là năm 2000, bà Secretary of State của bang Florida đã cho nhân viên kiểm và đếm lại các lá phiếu đã có computer đọc rồi rồi, nhưng bà, thuộc Đảng Cộng Hoà, cũng là người cho ngưng việc các nhân viên soi các lá phiếu lên cao xem phiếu bầu cho ai, khi bà thấy số phiếu bầu cho ông Bush tại Florida đủ cho ông thu lượm toàn thể số electoral votes tại Florida, và do đó làm ông có số phiếu cử tri đoàn (elector votes) đủ quá bán trên toàn quốc mà thắng cử vào Tòa Bạch Ốc. Theo điều II Hiến Pháp, mỗi tiểu bang sẽ tự quy định việc cử ra cử tri đoàn, các đoàn này của các tiểu bang sẽ họp và dựa vào số phiếu quần chúng (popular votes) mỗi tiểu bang đã bầu cho Trump, hay Biden, ai nhiều phiếu quần chúng hơn thì cử tri đoàn (electors) mỗi tiểu bang buộc phải dồn toàn thể số phiếu cho người đó, Trump hay Biden.

4/ Nhiều nhà xã hội học cho rằng nước Mỹ đang bị chia rẽ và phân hóa trầm trọng. Thực tế có đúng như vậy không? Hay thì phản quá đáng?

Quả thực, so với các thời kỳ của các Tổng thống tiền nhiệm gần

đây, nhiều ông biết tình lòng nhân, rung động, rơi nước mắt, khi muốn nhân dân đoàn kết thương nhau trong các vụ tội phạm do kỳ thị nhau, thí dụ như Clinton đọc điếu văn trong vụ tên lính Timothy MacVeigh thuộc phe da trắng bắn chết một người da đen, cho ném bom phá tòa nhà công sở Liên bang ở Oklahoma, làm chết mấy trăm trẻ em lớp mẫu giáo; hay Obama hát an ủi các tang gia trong tang lễ cho các người da đen bị sát hại khi họ bị khinh bỉ trong khi ngồi trong nhà thờ, thì chưa bao giờ như bây giờ, ta thấy xã hội Mỹ bị bọn khiêu khích chia rẽ các tầng lớp dân trong sự hằn học với nhau, như trong thời ông Trump, một tầng tầng mà cá tính thiêu tính bao dung, lòng thương người, sự mong ước đoàn kết dân tộc, mà chỉ thấy vẻ mặt nhăn nhó, không cười, ưa gây sợ hãi, chia rẽ, không những trong quần chúng mà trong cả các hàng ngũ lãnh đạo trong Quốc hội và trong các thành viên nội các hay các nhân viên của bộ máy hành chính. Xa hơn trong quá khứ, Tổng thống Cộng Hoà George H. W. Bush đưa ra khẩu hiệu "Toward a kinder, gentler nation"; Tổng thống Dân Chủ Johnson, dù kết với chiến tranh Việt Nam tốn kém mà vẫn đưa ra các chương trình xóa nghèo đói "The Great Society" vào thời gian mà Martin Luther King cũng kêu gọi giúp dân nghèo, ngoài chuyên bình đẳng dân quyền.

Trái lại, ông Trump, thâm tâm kỳ thị da đen (gia đình ông cộng tác với tư bản người Do Thái, kể cả ông thông gia Kushner, và rể Kushner), không thương người nghèo (làm giàu trong sự bóc lột, trả lương rẻ, có khi không trả, cho các nhân công trong các dự án xây dựng tại New York), cho nên ông Trump không có cảm tình với dân da màu trong khi biểu tình yêu cầu bãi bỏ các tượng các tướng lãnh phe Miền Nam của Nội Chiến Mỹ tại tỉnh Charlottesville, Virginia, và khi phe "da trắng thống trị" (White Supremacists) ập tới xô xát và lái chiếc xe đâm tàn bạo vào đám biểu tình (sau này người lái xe bị án hình) thì ông Trump lại nói nước đôi: "Cả hai bên đều có lẽ phải". Sau bao nhiêu vụ những năm gần đây có cảnh sát dùng bạo lực giết dân da màu, kể cả hai vụ kẹp cả đầu chết hai nghi can da đen chưa rõ tội trạng có bị Tòa kết án hay không, tại New York City và Minneapolis, thì có nhiều cuộc biểu tình của Phong Trào Bạo Vệ

sinh Mạng Người Da Đen “Black Lives Matter” (Sinh Mạng Người Da Đen Phải Được Coi Trọng) trong hơn 600 thành phố, đòi các thành phố, là định chế hành chính cai quản nhân viên công lực, phải trừng phạt cảnh sát bạo hành người da đen trái luật và cải thiện sâu rộng các cảnh sát; thế mà ông Trump vẫn nói “99% cảnh sát làm đúng luật” (ông nói bừa ra con số này, như vẫn phát ngôn bừa trong hầu hết mọi vấn đề).

5/ Trong Cộng đồng Việt Nam nhiều người tin rằng chế độ có Trump mới chế độ Trung Cộng và đây là cơ hội giúp Việt Nam thoát Trung. GS lý giải như thế nào về quan điểm này?

Nói thế là không thuộc lịch sử về chính sách Mỹ. Từ mấy đời Tổng thống trước đã muốn giúp Việt Nam thoát Trung từ lâu, chứ không phải đợi đến Trump mới có một Tổng thống chế độ Tàu giúp Việt Nam thoát Trung. Trump đã sẵn sàng nhìn Tàu (sang thăm Tàu mà có con cháu gái ngoại, con con gái Ivanka Trump, đứng lên trong bữa tiệc hát bài hát Tàu; còn khen Tập nhiều lần như nói trên, và khi muốn nhờ Tập ảnh hưởng đến Chủ tịch Bắc Triều Tiên Kim Jong Un về yêu cầu giải giới vũ khí hạt nhân Mỹ để xuất) chứ không trực tiếp chế độ Tàu về mặt quân sự hay ngoại giao giúp Việt Nam đâu, hay giúp Việt Nam thoát Trung về kinh tế, ngoại thương đâu.

Việc thoát Trung về các phương diện đó tùy thuộc vào ý chí kiên cường CUỘC VIỆT NAM (MÀ NẾU KHÔNG CÓ THÌ CHẾ ĐỘ CÓ CHÍNH PHỦ CUỘC TỔNG THỐNG MỸ NÀO GIÚP ĐƯỢC) trong sự nghiệp bảo vệ độc lập tự chủ về mặt ngoại giao giữa nhà nước với nhà nước và giữa đảng và đảng (chứ không phải hàng năm có cán bộ sang Tàu họp để phải trối cho tổng thống chính sách Việt Nam cho đúng Tuyên Bố Chung, và các lời nhún rúm tai vừa mua chuộc vừa đe dọa các cán bộ đi sang Tàu nhận lời chỉ dạy như thế), độc lập tự chủ về mặt luật pháp quốc tế (dám kiện Tàu trước Tòa án Luật Biển về quyền lợi Việt Nam xét thấy có ghi trong Công Ước Liên Hiệp Quốc Luật Biển, chắc như đinh đóng cột), và độc lập tự chủ về mặt thoát Trung trong sinh hoạt kinh tế, kỹ nghệ, đầu tư và ngoại thương (nguồn cung ứng, v.v.).

CÁC TỈNH THỈNH MỸ TRƯỚC đã khéo léo gợi ý muốn giúp Việt Nam công cộng độc lập tự chủ. Ngay từ thời chính phủ Bush, trong chuyến du hành của Thủ Tướng Việt Nam qua Mỹ, Tỉnh trưởng Bush đã cam kết bảo đảm cho sự toàn vẹn lãnh thổ cho Việt Nam. Thông cáo chung Mỹ Việt “nhắc lại sự ủng hộ của chính phủ Hoa Kỳ đối với Việt Nam về chủ quyền quốc gia, an ninh và toàn vẹn lãnh thổ” và nói đến nhu cầu “công cộng đối thoại công cộng” và “ủng hộ” “thành lập các cuộc họp hoạch định chính sách về chính trị, quốc phòng để có các trao đổi thường xuyên và sâu hơn về các vấn đề chiến lược và an ninh”. Thế mà Việt Nam vẫn chậm chạp trong việc xích gần Tây Phương. Tại sao Việt Nam không đẩy mạnh đa phương hóa ngoại giao để có đối lực với Trung Quốc, thí dụ thực hiện sự cộng tác tập trận hải quân với Mỹ theo đề nghị của chính phủ Bush? Hải một nhà ngoại giao thì được biết là Việt Nam vào lúc đó mới chỉ dè dặt chấp nhận tập việc cùng Mỹ công cứu ngộ nạn và tìm xác người trên biển.

Phải tới tháng 7 năm 2010 mới có một sự đột biến quan trọng.

Hai hạ tuần tháng 7 năm 2010, Ngoại trưởng Clinton của Tỉnh trưởng Obama tuyên bố tại Hà Nội rằng Hoa Kỳ xem Việt Nam “không những thật sự là một quốc gia quan trọng mà còn là một bộ phận của chiến lược nhằm tăng cường cam kết của người Mỹ trong khu vực Á châu Thái bình dương, đặc biệt là trong vùng Đông Nam Á.” Khi phát biểu tại hội nghị của Diễn đàn Khu vực ASEAN ở Hà Nội, bà Clinton còn nói rằng [Hoa Kỳ xem việc giữ quy tắc vấn đề tranh chấp chủ quyền ở biển Nam Trung Hoa \(Việt Nam gọi là Biển Đông\) bằng đường lối đa phương, theo luật quốc tế, mà không đe dọa hay dùng vũ lực, là một “quyền lợi quốc gia” của Mỹ.](#) Những phát biểu này đã khiến cho giới lãnh đạo Trung Quốc phật lòng.

6/ Một số người cho rằng dưới thời Trump, các đồng minh của Mỹ bị chia rẽ, các định chế không được tôn trọng? GS nhận định như thế nào?

Thật nghĩ các đồng minh của Mỹ tại Âu Mỹ như Canada, Anh, Pháp, Đức, hay tại Á như Nhật, Đại Hàn, Thái Lan, tại Đại

Dương Châu như Úc, Tân Tây Lan, thì giữa họ với nhau, không có gì chia rẽ đáng kể, mà trái lại họ muốn bảo toàn sự đoàn kết giữa họ với nhau và nhất là bảo toàn các định chế quốc tế đã lập ra suốt từ sau Thế Chiến II, mà có lợi chung cho mọi nước, như các cơ quan Liên Hiệp Quốc, còn cho việc bảo vệ trật tự và hoà bình/ an ninh trên thế giới, hay có lợi về việc đưa ra tiếng nói của các quốc gia về vấn đề kinh tế, thương mại, lao động, hay sức khỏe các dân tộc như World Health Organization. Chỉ có riêng ông Trump là gây ra sự rạn nứt, thiếu đoàn kết trong các tổ chức. Ông viện cớ Mỹ đóng góp, nhiều cho ngân sách các tổ chức đa phương đó, mà vậy vơ, dọa rút tài trợ, hay ép các nước đóng thêm ngân khoản, điều này có thể đúng, nhưng cách mặc cớ làm mất lòng nhiều nước. Hơn nữa tác phong ông Trump khi đi thương lượng, có sự lố mẫm như chèn vào giữa hai người trong hàng ngang các lãnh đạo đang mình đã đứng vào vị trí rồi, rồi đứng ra trước mặt mọi người mà xác nhận vai trò vượt trội của ông.

Về nội dung thương lượng, ông Trump cũng chỉ hiệu thô sơ trong khi còn phải nếm bớt các kiến thức mà chuyên viên và các lãnh đạo các quốc gia đã hun đúc lại thành hiệp ước, thí dụ hiệp ước khí hậu Paris, hiệp ước Thương Mại Tây Thái Bình Dương, thế rồi ông tuyên bố huỷ bỏ chúng, một cách khinh thường các quốc gia đời tác họ đã dày công thương nghị với Tổng thống Mỹ tiền nhiệm của Trump, là Obama. Các chính khách và chuyên gia về các vấn đề quốc tế đã kết luận là ông làm nguy hiểm đến hệ thống các cơ cấu quốc tế mà các nước hàng đầu đã xây dựng từ 1945 đến nay. Tóm lại các nước đang mình của Mỹ không chia rẽ, dần vật với nhau, mà muốn bảo vệ hệ thống quốc tế chung. Thí dụ họ thương lượng một cách văn minh việc dân Anh muốn ra khỏi European Common Market; họ muốn bảo vệ Hiệp Ước Khí Hậu mà Phó Tổng thống Al Gore đã góp phần; họ muốn đại quân Mỹ đóng ở Đức, như là xương sống của Liên Minh NATO, không thể bị ông Trump thành lệnh đơn phương tuyên bố sẽ rút, mà không tham khảo đồng minh Âu châu, có lẽ vì thế mà, bà Thủ tướng Đức Merkel tuyên bố sẽ không đi dự hội nghị sắp tới mà Trump mời.